

Algots Del 1 (2)

Historien om Algots är fascinerande och mångbottnad. Vad som från början var ett anspråklöst hemsömnadsföretag blev med tiden landets största, och den rekordartade expansionen var en briljant uppvisning i hur kapitalismen kan belöna den arbetsvillige. Men det är också en sedelärande historia som visar på risken av alltför stor och illa hanterad chefsmakt. Den synliggör behovet av flexibilitet, anpassning efter tidsandan och förståelse för när det är dags att bromsa. Och det är en sorglig berättelse om hur pengar kan slita sönder familjer och vända vänner till fiender. Det är historien om Algots, och i mitten står givetvis Algot Johansson själv – mannen som klädde svenska folket! Den blivande konfektionskungen föddes under knappa förhållanden i Roasjö söder om Borås 1886. Visserligen var föräldrarna bönder och inte torpare som de andra i byn, men nästan lika fattigt och eländigt hade de det likväl. Några särskilda affärstalanger märktes inte av i Algots barndom, utan som med många andra framgångsrika personer visade sig talangerna först i tonåren. Efter de sex åren i folkskola ville föräldrarna att han skulle bli skräddare, men Algot hade egna planer. Han började knalla runt trakten med bygdens storknalle Emil Andersson och lärde sig konsten att sälja av denne. Snart såg sig Algot mogen att starta eget. Startkapitalet var 3 kronor och 50 öre, samt 40 kronor i varor på kredit av Emil.

Det gick fort för Algot Johansson att etablera sig i Sjuhäradsbygden, och snart köpte han direkt av grossisten istället för av Emil Andersson. Barndomshemmet fungerade som verksamhetens bas, och när familjen flyttade till Borås 1905 följde Algot med. Han bodde fortfarande "hemma" när han två år senare gifte sig med Hildur Johansson, och med henne skaffade han så småningom eget bo i knallestaden. Företaget var vid den här tiden en ren familjeangelägenhet. Så skulle det förvisso alltid mer eller mindre vara, men det skulle dröja innan Algot valde att anställa utifrån. Istället var det hustrun Hildur och modern Augusta som skötte sömnaden, främst arbetskläder i form av blåblusar och byxor, medan Algot sålde

medelst dörrknackning. Priserna var låga och kvaliteten god. Affärerna gick såpass bra att Algot 1913 blev grosshandlare istället för knalle. Nästan samtidigt blev han också fabrikör. Anledningen var att familjens produktion inte täckte efterfrågan, så Algot startade en fabriksverksamhet på Lilla Brännerigatan i Borås centrum med ett tjugotal kvinnor anställda. Parallellt med det drev han en hemsömnadsverksamhet, och det var mycket på grund av denna klassiska Sjuhäradbygdssyssla som Algots företag kunde expandera, även under de oroliga krigsåren, då de flesta företag hade svårt att hanka sig fram. Omkring 1920 bestod Algot Johanssons företag av trettio anställda, och till detta kom cirka 1 500 sömmerskor som satt hemma och sydde.

Expansionen fortsatte under det glada 1920-talet. Nu var Algots ett etablerat begrepp i Borås, och företaget sysselsatte mängder av människor. På lördagarna kom hundratals bönder från omgivningen med färdigsydda kläder som de lämnade hos Algot för att sedan gå därifrån med nytt tyg. Samtidigt fortsatte han med grossistverksamheten och var bland annat en av Sveriges Förenade Trikåfabrikers största kunder. Att ligga på latsidan låg absolut inte för Algot Johansson. Förutom att vara företagets chef arbetade han även som resande och försäljare. Då han krävde samma arbetstakt av sina anställda skar det sig ofta mellan

Algot och hans personal, något som skulle bli ett återkommande tema genom hela företagens historia.

1932 infördes det som kom att bli något av Algots signum: löpande-band-systemet. Principen hade gjorts berömd av Henry Ford på dennes T-Ford-fabrik, och med den lyckades amerikanen massproducera bilar till ett lågt pris. Denna industrialismens kärnprincip infördes på Algots av en tysk vid namn Albert Sonntag. Sonntag var en person som kom att spela stor roll för företagens utveckling och framgång. Han var också nazist, vilket skulle bli ett bekymmer med tiden. Men för Algot Johansson spelade det ingen roll, så länge Sonntag lyckades med konststycket att öka produktionen utan att tvingas anställa fler. Löpande bandet var på gott och ont. Gott var att Algots kom att nå stora framgångar de närmaste trettio åren med hjälp av detta arbetssätt. Ont var att det kvävde all individualitet och förvandlade sömmerskorna till kuggjul i ordets värsta bemärkelse. Det löpande bandet bestämde arbetstempot, och då tempot var högt ledde det ofta till svimningar hos personalen. Avskedanden var vanliga, men ny arbetskraft fanns alltid att tillgå under depressionens 1930-tal, och personalstyrkan fördubblades 1930–1933. Sonntags nazism märktes inte av i hans yrkesroll, men många i Borås såg inte med blida ögon på "tysken". När han 1942 blev hemkallad drogs en lättnadens suck i tron att man sett det sista av honom. Men efter kriget ville Algot Johansson fortsätta samarbetet. Under en tid befann sig Sonntag också på svensk mark, innan facket slutligen satte stopp för det.

Den som skötte arbetet med att få tillbaka Sonntag var Algots näst äldste son, Göte. Att han lyckades med den herkuliska uppgiften att få inresetillstånd för en aktiv nazist så tidigt efter kriget säger en del om hans viljestyrka. Tillsammans med de andra sönerna slussades han in i företaget under 1930-talet, men det stod snart klart att det var Göte, som var den ende av dem som tog studenten, som var arvtagaren. Han hade ett gott huvud och en arbetsvilja som inte låg långt efter faderns, något som säkert bidrog till att han var Algots favorit bland sönerna. De övriga bröderna, Åke, Elis och Arne, ansåg Algot inte höll måttet. Det var Göte som var den framgångsrike i det han företog sig. Men bröderna kom ändå att påverka företagens utveckling.